

KENTELIOÙ BREZHONEG

War ar Radio

Sizhun XV

SIZHUN XV

KENTEL 1

AN EUR

Ar mintin eo, an dud a zo o vont da sevel

T = An tad

M = Ar vamm

R = Riwan

L = Lena

B = Ar vugale

(TROUZ UN DIHUNER)

M - Pet eur eo ?

T - Seizh eur ha kard eo.

M - **Poent sevel** neuze !

T - Seizh eur hanter eo ! Savet oc'h bugale ?

B - N'omp ket c'hoazh !

T - **Poent bras eo !**

T - A ! mat ! Gwisket out Lena ! Gwalc'het out ivez ?

L - N'on ket, n'on ket !

M - A Riwan eo ! Prest out ?

R - Ya, ya prest on.

M - Ouzh taol neuze.

M - A kaoc'h, deuet eo al laezh war an tan adarre !...

L - Aiou, re domm eo ma banne kafe !

T - N'out ket dihunet mat Lena. Lak laezh yen gantañ 'ta !

R - He ! Diwall Lena, deuet eo an tamm bara a-benn bremañ !

L - O ! Sac'het eo ar grazerez !

R - Mat eo ar bara fresk ivez !

M - Tost eizh eur eo; **Poent eo** hastañ. Echu eo ganeoc'h ?

B - Ya, ya, echu eo.

T - **Poent eo din mont** bremañ. A-benn an abardaez-mañ, war-dro c'hwec'h eur. Devezh mat deoc'h, kenavo.

(TROUZ AN NOR)

- M - Prest oc'h bugale. Poent eo deomp mont ivez.
Da vantell eo Lena ?
- L - O ! N'eo ket.
- M - A nann 'vat ! Hini Riwan eo.
N'out ket dihun c'hoazh ! Ale, deomp bremañ !
(KLEVET A REER AN HOROLAJ O SENIÑ AN HANTEREUR)

GERIAOUEG

hantereur*, an h. -ioù
demi-heure
krazerez*, ar g. -où
grille-pain
lein*, al l. -où
déjeuner (midi), petit-déjeuner
skudell*, ar s. skudilli *écuelle*

yen froid

a reer v. ober
impers. actif
on fait
distallañ distaliet
desservir (la table)
dont (deuet) er-maez

abardaez, an a. -ioù
après-midi sur le soir

Pet eur eo ? *Quelle heure est-il ?*
Seizh hanter eo . *Il est sept heure et demi.*
Savet oc'h bugale ? *Vous êtes levés, les enfants ?*
Ouzh taol ! *A table !*
A-benn an abardaez-mañ ! *A ce soir !*

SIZHUN XV

KENTEL 2

AR PRED

G = Gwenole

M = Maela

Ma = Ar vamm

Ta = An tad

Ta - Gwenole, deus da lakaat an traoù war an daol, mar plij !

G - Diouzhtu ? Tost echu eo ma zresadenn ganin !

Ta - Mat. A-benn pemp munud neuze !

G - Met... forzh penaos n'eo ket ma zro da lakaat ar pladeier.
Tro Maela an hini eo !

Ta - A ?

G - Me an hini eo 'm eus lakaet da lein !

Ta - Hag e pelec'h emañ da c'hoar ?

G - O c'hoari er-maez emañ-hi.

T - (O HOPAL DA VAELA ER-MAEZ)
Maela, dit eo da staliañ an daol, n'eo ket ?

M - Ya, emañ o tont.

Ma - (WAR UN TON REBECHUS)
Maela, dav eo dit gwalc'hiñ da zaouarn a-raok lakaat an daol, kement-se !

M - Ya, ya.

M - C'hwezh vat a zo: Petra 'vo da verenn ?

T - Un dartzenn gebell-louseg, eog gant saos lipous hag evit an dibenn-pred...ne lâran ket dit diouzhtu.

M - Hmm ! Traoù mat a vo ! N'emaomp ket ar sul koulskoude !

G - Nann, met dont a ra kouvidi hiziv !

M - Ha piv 'ta ?

Ma - N'az teus ket soñj ?
Pedet hon eus da voereb ha da eontr da zont da zebrñ merenn hiziv !

M - Hiziv ?

Ma - (DIASUR) Ya...un aer souezhet 'teus.
Ne ouies ket ?

- Ma - Mat-tre. Kerzh da zibab da greion bremañ.
He, gortoz, pas ouzhpenn pemp lur warn-ugent ! klevet eo?
- B - Ya, ya.
- T - Distaol a zo war ar gwin Bourdel. Kemer a ran un tammig muioc'h .
- Ma - Mat, graet eo an dro : Legumaj, frouezh, laezh, fourmaj-laezh, lijoù, gwin, riz...
Trawalc'h da dremen un nebeut devezhiou.
- T - Ya, **poent eo mont** d'ar c'hef bremañ.

GERIAOUEG

kefridi*, ar g. -ioù <i>commission</i>	otomatek	me a ya je vais	a-benn ar fin
karrigell*, ur g. -où <i>chariot</i>	automatique		finalement
legumaj, al l. (s. -enn* ul l.)		e vimp	
légume		nous serons	ale excl.
yenerez*, ur y. -ed			eh bien voilà
réfrigérateur	dibab	dibabet	
		choisir	
edaj, an e. -où <i>céréales</i>	en em chikanañ		
fourmaj-laezh, ar l. <i>fromage</i>	en em chikanet		
kg bevin, ar c'h.	se chamailler		
viande de boeuf			
krelon, ar c'h. -où <i>crayon</i>	heullañ	heuliet	
krelon-pluenn, ar c'h		suivre	
kreionou-pluenn <i>stylo-plume</i>			
lijoù, al l. <i>lessive</i>	ruilhañ	ruilhet	
lost, ul l. -où <i>queue; file</i>		rouler	

Ur wech dre vare. *De temps en temps.*
 Unan war zaou. *Un sur deux.*
 Dal Brendan, dek lur. *Tiens Brendan, dix francs.*
 Nag a dud ! *Que de monde !*
 Pep hini diouzh e du. *Chacun de son côté.*
 A-hend-all e vimp amañ c'hoazh warc'hoazh ! *Autrement nous serons encore ici demain !*
 Heullañ al lost. *Suivre la file.*
 Distaol a zo war ar gwin Bourdel. *Le Bordeaux est en promotion.*

SIZHUN XV

KENTEL 4

AN OAD

Ur veaj gant tud kozh

M = Mari

C = Chann

C - Ha neuze, Mari, mont a ra ?

M - Mont a ra. Gwelloc'h evit an amzer !
Met ne deu ket Fañch hiziv ?

C - Nann, re gozh eo bremañ evit beajiñ.

M - N'eo ket koshoc'h evit Per du-mañ kement-se !

C - Eo, **daou vloaz** koshoc'h eo.

M - Met a-benn neuze out koshoc'h egetañ, n'out ket ?

C - A-boan Mari, c'hwec'h miz bennak.
Met n'em eus ket graet ar brezel e-giz e lâreñ !

M - (Gant imor) Ar vuhez n'eo ket bet aesoc'h evit se !
Ar brezel, ar brezel, ha ya!

C - Hag ar vugale vihan Mari, mont a ra mat ganto ?

M - Ya, 'vat, mont a ra mat-tre.

C - Pe oad int bremañ ?

M - **Nav bloaz** eo an hini koshañ e ti Soaz bremañ, ha **c'hwec'h vloaz** ar verc'h vihan.
Paseal a ra an amzer.
Hag e ti Youenn int yaouankoc'h un tammig bihan;
Pemp bloaz ha **daou vloaz** int.

C - Du-mañ int **daou vloaz** o daou

M - Daou baotr eo, n'eo ket ?

C - Ya, ya

M - A, sell 'ta, erru omp, n'omp ket ?

C - O, n'omp ket; chom a ra un hantereurvezh hent c'hoazh kazi-sur.

M - Mat, emañ o vont da ober un tamm stamm neuze : deiz-ha- bloaz ma merc'h vihan
'vo a-benn ar miz a zeu. Prometet 'meus ur jiletenn dezhi !

C - O, traoù kran a rit atav, Mari !

M - Ya, ar re vihan a oar petra zo diouzh ar c'hiz bremañ.

Daou zen e ti ar c'hineziterapeutour.
Unan war ar velo hag egile o labourat gant pouezioù.

K = An ao. Kiniou

M = An ao. Moan

Ki = Ar c'hineziterapeutour

O - E ti ur c'hineziterapeutour emaomp.

K - Start eo din hiziv ! (O C'HWEZHİÑ)
Pounner eo ar pouezioù ar wech-mañ.

M - N'eo ket aes din kennebeut.
Dav eo din pouezañ kreñv war an troadikelloù.
Gwashoc'h eget krec'henn menez Lokorn eo.

K - Kement-se, yaouank oc'h koulskoude !

M - Gouest oc'h da esaeañ mar karit !

K - O koulz eo din ar pouezioù c'hoazh.

Ki - Ha neuze, Aotrou Kiniou, mont a ra mat hiziv ?
Re aes eo deoc'h zoken.

K - Re aes? N'eo ket avat !
Pounner int ar mintin-mañ !

Ki - Ale, un hanter lur ouzhpenn, na lârit ket din n'oc'h ket gouest ?
Unan...Daou...tri...Mat-tre!
A, Aotrou Moan un tammig muioc'h a bouez-krec'h marteze ?

M - Pas hiziv mar plij. Skuizh-divi on dija.

Ki - C'ha, c'ha, c'ha, sellit 'ta ouzh an dud yaouank, ur week-end ha n'int ket mat d'ober
netra ken.
N'eo ket gwir Aotrou Kiniou ?

K - O, ar mintin-mañ n'on ket kalz gwelloc'h, d'am soñj !

GERIAOUEG

brezel ar b. -ioù guerre	kran convenable (de mise) ; bien tenu chic	ober stamm graet st. tricoter prometiñ prometet promettre	kazi sur quasiment presque sûr kement-se quand même
-----------------------------	--	---	--

Un hantereurvezh. une demi-heure.

Ar vuhez n'eo ket bet aesoc'h evit-se . La vie n'a pas été plus facile
pour autant.

Ar re vihan a oar petra a zo diouzh ar c'hiz bremañ. Les enfants
savent ce qui est à la mode maintenant.

GERIAOUEG

krec'henn* ar g. -où
côte, montée

troadikell*, un d. -où pé-
dale

kineziterapeutour

ar c'h. -ien kinésithérapeute

pouez ar p. -ioù poids

c'hweziñ c'hwezet suer

Mar karit. Si vous voulez.

Pouez-krec'h. Pente montante.

Sellit 'ta ouzh an dud yaouank.
Regardez donc les jeunes.

Ur week-end ha n'int ket mat d'ober netra ken.

Un week-end et ils ne sont plus bon à rien.

Na lârit ket din n'hoc'h ket gouest.

Ne me dites pas que vous n'êtes pas capable.

SIZHUN XV

KENTEL 1, 2, 3, 4, 5

YEZHADUR/GRAMMAIRE

1- KEMMADUR AR GER BLOAZ/MUTATION DU MOT BLOAZ

Le mot **BLOAZ** mute en **VLOAZ** après les nombres cardinaux sauf après **unan** (1), **tri** (3), **pevar** (4), **pemp** (5) et **nav** (9).

Ex : ur bloaz	(un an)
tri bloaz	(trois ans)
pevar bloaz	(quatre ans)
pemp bloaz	(cinq ans)
nav bloaz	(neuf ans)

Mais on dira :

daou vloaz	(deux ans)
c'hwec'h vloaz	(six ans)
tregont vloaz	(trente ans)
kant vloaz	(cent ans)

2- DEVEZHIOU AR SIZHUN/LAS JOURS DE LA SEMAINE

A - Localisation proche dans le temps

Dilun	lundi
Dimeurzh	mardi
Dimerc'her	mercredi
Diriaou	jeudi
Digwener	vendredi
Disadorn	samedi
Disul	dimanche

Ces adverbes préfixés par **DI-** s'emploient au passé et au futur, en référence à la semaine passée ou à celle à venir :

Ex : Dilun e vln er gêr. Lundi je serai à la maison.

S'il on veut préciser le temps on les fera précéder des mots **tremenet** (ou **paseet**)

Ex : Dilun tremenet. Lundi dernier.

Ou a zeu

Ex : Dimerc'her a zeu. Lundi prochain.

B - Localisation datée

Pour exprimer une date précise on fait précéder le nom des jours de la semaine par l'article et de la préposition **DA** élidée.

Ex : D'al lun 12 a viz Ebrel	Le lundi 12 Avril
D'ar meurzh 13 a viz Ebrel	Le mardi 13 Avril
D'ar merc'her 14 a viz Ebrel	Le mercredi 14 Avril
D'ar yaou 15 a viz Ebrel	Le jeudi 15 Avril
D'ar gwener 16 a viz Ebrel	Le vendredi 16 Avril
D'ar sadorn 17 a viz Ebrel	Le samedi 17 Avril
D'ar sul 18 a viz Ebrel	Le dimanche 18 Avril

C - Localisation habituelle.

Pour exprimer qu'un fait, une chose se répètent toujours le même jour on fait l'économie de l'article :

Ex : Da verc'her e vez ar vugale oc'h ober sport.
Le mercredi les enfants font du sport.

On utilise alors le présent d'habitude (**vez...** sizhun VIII et IX).
On peut aussi faire précéder le nom du jour de la préposition **bep** (chaque).

Ex : Bep yaou ez a d'ar poull-neuial Il va à la piscine tous les jeudis.

3 - KEMMADURIOU DIREIZH/MUTATIONS IRRÉGULIÈRES

Le pluriel **MEIN** (de **maen** pierre) mute souvent en **V** : **ar vein** les pierres.
Il peut faire subir aux mots qui le suivent les mutations adoucissantes :

Ex : Mein c'hlas	(G/C'H)
Mein wenn	(GW/W)
Mein-do	(T/D)
Mein dailh	(I/D)

Toutes ces mutations sont facultatives.

4 - POENT EO/IL EST TEMPS

L'expression **Poent eo** signifie : *il est temps*.

On la fait suivre de la préposition conjuguée **DA** (**din**, **dit**, **dezhañ**, **dezhi**, **deomp**, **deoc'h**, **dezho**) et du verbe à l'infinitif.

Ex : Poent eo din mont kuit	Il est temps que je parte.
Poent bras eo dezhañ mont	Il est grand temps qu'il aille.
Poent eo deomp mont d'ar c'hel	Il est temps que nous allions à la caisse.

5 - AMZER DA ZONT AR VERB BEZAN/FUTUR DU VERBE ETRE

Le futur sera étudié ultérieurement. Vous trouverez toutefois le verbe être utilisé à ce temps dans cette leçon ; il s'agit de la troisième personne du singulier :

Ex : Petra a vo *Qu'y aura-t-il ?*
Ne vo ket dav *Ce ne sera pas nécessaire*
Gwelloc'h e vo *Ce sera mi eux*

et de la première personne du pluriel :

Ex : A-hend all e vimp amañ c'hoazh warc'hoazh.
Autrement nous serons encore ici demain.

6 - AN AMZER VREMAN KEVRENNEK/LE PRESENT COMPOSE

Ce temps sera étudié ultérieurement mais vous trouverez quelques exemples dans cette leçon :

Ex : S1 Esaet am eus *J'ai essayé.*
S3 Kavet en deus *Il a trouvé.*
P1 Faziet omp *Nous nous sommes trompés.*

Le présent composé breton se construit, comme le passé composé français, à l'aide du participe passé et de l'auxiliaire être ou avoir.

Le participe passé du verbe se forme à l'aide du radical auquel on ajoute la terminaison et.